

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Pentru păstori.

Sunt locuri în sf. Scriptură din cari se vede că Mântuitorul a fost câteodată muștrător cu poporul, cu cei meniți a fi conduși. Așa la Marcu cap. 9, Domnul Hristos zice mulțimii: „O neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda pe voi?” Cuvinte aspre. Din cari reese, că Mântuitorul nu era mulțumit de felul de purtare, de supunerea și credința turmei. Îi muștră fiindcă nu cred în sf. Apostoli, în cei cari erau puși să-i conducă. Îi muștră fiindcă nu se lasă în deplina grijă a acestora. Tot așa însă găsim în sf. Scriptură și locuri din cari reese, că cel pus să conducă turma, s'o pască, are datoria serioasă de a o conduce, de a-i purta de grijă în așa fel ca să nu înșele nădejțile păstoriților. La Mat. 14, 16 de pildă, Mântuitorul zice Apostolilor și peste veacuri urmașilor lor: „Nu trebuie să meargă, dați-le voi să mănânce“.

E vorba despre mâncare. După ce poporul a ascultat o zi întregă, s'a hrănit sufletește dintr'ale Apostolilor, când e vorba apoi de hrana trupească, să vină și aceasta tot dela Apostoli.

Nici „pâinea rea de toate zilele“, hrana trupească nu vrea Mântuitorul să vină dela străini, dela altcineva decât dela „Tatăl nostru care este în ceruri“; dar atunci învățătura pentru minte, suflet, cum se va învoi să vină dela străini, dela „cei ce nu sunt cu El?“ Așa parcă înțelegi dacă citești printre rândurile Evangheliei dela Matei 14, deși e vorba de „slobozirea poporului ca să meargă prin sate să-și cumpere mâncare“.

Conducătorii popoarelor creștinești, au datoria să facă tot ce pot ca învățătura, hrana și îmbrăcămintea chiar, petrecerea, să fie sigilate, însemnate cu pecetea de foc a doctrinei creștine. Tot ce e destinat creștinului să fie grevat cu cuvintele: „Pentru creștini“ ori „Dela Biserică“.

După cum cel ce intră pe aiurea decât pe ușă în staulul oilor nu e păstor ci năimit, tot așa și păstoriții ce sunt lăsați să bată câmpii în căutarea de pășune mai bună nu pot fi păstoriți supuși și în spiritul creștinismului ortodox. De cel care e gata să asculte de toți rătăciții și înstrăinații de Biserică ort., Biserică nu are mult timp folos. De aceea prin cuvintele dela Mat. 14, preotul, apostolul, e îndemnat să vegheze la destinele turmei încredințate lui.

De data aceasta cuvintele sunt adresate păstorului, după cum în alt loc sunt adresate păstoritului. „Locul“ (parohia) pe unde paște turma poate fi ori cât de pustiu și de ingrât; să n'aibă păstorul decât doi pești și cinci pâini în traista duhovnicească și vremea să fie chiar „trecută“ și totuși trebuie să facă tot ce îi stă în putere ca poporul să nu vadă sprijinul și scăparea decât în Biserică. Și atunci, cuvintele dela Ieremia 22, 1: — „Vai de păstori cari pierd și împrăștie oile turmei mele“ — nu-l vor privi pe el.

Pr. Gh. Perva.

Biserica dominantă și egala îndreptățire a cultelor.

De *Dr. L. Iacob* prof. univ.
(Urmare).

Înțelegem motivele pentru cari s'au introdus dispozițiile acestea în legea și statutul de organizare a bisericii ortodoxe, dar, discutând în principiu chestiunea autonomiei, trebuie să constatăm, că aceste dispoziții limitează autonomia bisericii ortodoxe.

După expunerile acestea doctrinare, putem însera și cazuri concrete de călcarea autonomiei bisericii.

În sesiunea ordinară din 1934—35 a Senatului s'a votat un proiect de lege pentru pensionarea personalului bisericesc. Preoții și diaconii pot cere penzionarea la împlinirea vârstei de 65 ani. Ei vor fi scoși la pensie în mod obligator și din oficiu pentru limita de vârstă la 70 ani împliniți. — Până aci nimic de obiectat, este o dispoziție de caracter general. Dar se adaugă: „Preoții, scoși la pensie pentru limită de vârstă, rămân de drept preoți ajutători la bisericile respective“. Iată un lucru pe care dreptul canonic nu-l cunoaște. Preot scos la pensie la 70 de ani, declarat preot ajutător. Ar fi ca și când s'ar spune, că profesorul universitar, scos la pensie pentru limită de vârstă, devine ajutător, asistent, la catedra ce a avut. — De ce a trebuit să treacă în lege dispoziția aceasta absurdă și jignitoare pentru autonomia bisericii?

Alt exemplu de nesocotirea autonomiei. Într'o mitropolie se ivește conflict între mitropolit și Consiliul eparhial. Mitropolitul decide suspendarea consiliului. Incontestabil o măsură arbitrară, căci statutul de organizare al bisericii nu dă mitropolitului sau episcopului un atare drept. Există însă în biserică autoritate care să examineze chestiunea și să reintroducă legalitatea. Înainte însă de a se face acest lucru, Ministerul Cultelor se simte în drept să dea o decizie, anulând hotărârea Mitropolitului. O întrebare: În baza cărui text de lege poate Ministerul să dea astfel de decizie? Ministerul a intervenit vreodată în felul acesta în afacerile unui cult minoritar?

Cursul normal al lucrurilor era să se pronunțe întâi autoritatea bisericască, iar Ministerul putea interveni numai în cazul, când autoritatea bisericască ar fi cerut concursul orga-

nelor executive pentru aducerea la îndeplinire a hotărârii. (Legea de organizare art. 17).

Constatăm deci că sub raportul autonomiei biserica ortodoxă este în urma celorlalte culte.

Problema școlară.

Biserica și-a revendicat totdeauna dreptul de a se ocupa de organizarea familiei și școlii: două instituții cari pun temelie solidă societății. Prin reglementarea căsătoriei, biserica vrea să-și asigure familii așezate pe temelie trainică a moralei creștine. Prin școală ea vrea să-și crească credincioși luminați și cu frica lui Dumnezeu, devotați bisericii și așezămintelor ei. În concepția bisericii, școala confesională este un factor legat indisolubil de biserică și indispensabil ca aceasta să-și realizeze integral misiunea. De aici năzuința statornică a bisericii de a înființa și susține școli confesionale, în cari pe lângă cunoștințele generale să se dea și o educație creștinească. O biserică mai bine înzestrată cu școli confesionale de toate gradele este mai bine înarmată și înzestrată pentru a-și realiza misiunea, căci alta este educația religioasă-morală în școlile de sub oblăduirea directă a bisericii și alta educația primită în școlile de stat, unde se pot valida, de multeori, influințe cari numai prielnice nu sunt bisericii și concepției creștine.

Data fiind covârșitoarea importanță a învățământului confesional și a instrucției religioase, să urmărim care este sub acest raport situația cultelor noastre.

Cât privește biserica rom. catolică în general, este un lucru îndeobște cunoscut, că Sf. Scaun pune o deosebită stăruință, ca problema școlilor confesionale și instrucției religioase în școlile de stat să fie reglementată prin concordatele încheiate. Lucrul acesta s'a făcut și la noi. Concordatul — din 1927 — garantează bisericii catolice dreptul de a întreține și înființa pe cheltuiala proprie școli primare și secundare, cari vor fi sub dependența episcopului și sub supravegherea și controlul Ministerului Instrucției publice. Ea poate întreține numărul actual al școlilor normale. Ordurile și congregațiile religioase deasemeni pot susține școli, cari sunt puse sub dependență episcopului local, având dreptul de a-și fixa ele limba de predare. (art. XIX).

(Va urma)

Dizită canonică în Nădlac și Șeitin.

În ziua de 6 Septembrie a. c. P. S. Episcop Andrei a vizitat parohiile Nădlac și Șeitin dela frontiera de vest a Țării, însoțit de P. C. I. Stavrofor Mihai Păcățian, protopopul Traian Vațian, profesorul de religie Sabin Ștefea, diaconul David Crăciun și revizorul școlar Lazar Igrășan.

La intrarea în comună a fost întâmpinat de reprezentantul Dlui prefect și Dlui prim-pretor. De aici până la sf. biserică a fost însoțit de mai mulți călăreți.

Înainte sf. biserici se afla adunată multă lume. Aici a fost întâmpinat de notarul Micu.

Până la intrare în sf. biserică poporul și tineretul au format un spalier. Fetele și femeile aruncau flori înaintea P. Sf. Sale.

În ușa sf. biserici P. S. Sa a fost întâmpinat de preotul Nicolae Chicin asistat de preotul al doilea Nicolae Mărginean.

Din raportul preotului Nicolae Chicin despre situația parohiei Nădlac remarcăm următoarele: comuna Nădlac s'a înflințat afirmativ între anii 1260—1270.

În anul 1829 s'a edificat actuala biserică.

În anul 1890 s'a renovat.

În Nădlac avem 3181 suflete ort. rom. Credincioșii sunt slrguincioși, în stare materială bună. Durere, că și aici avem concubini și sectari, cari s'au încuibat aici din anul 1892. Populația e în descreștere.

Intrând în sf. biserică, Pr. Sf. Sa a oficiat un serviciu religios aslistat de soborul preoțesc, după care a urmat predica Pr. Sf. Sale având ca text cuvintele din Sf. Scriptură: „Fericii cei cu inimă curată că acela vor vedea pe Dumnezeu!” Arată că în una din săptămânile trecute vizitând Colonia „Crucea Roșie” condusă de Doamna prezidentă Maria Dr. Botiș în Săvârșin a ascultat corul fetelor oarbe, care l'a impresionat adânc. Când le-a vorbit despre flori și copacii înfloriți, a văzut o durere în sufletul lor; iar când a început să le vorbească despre Dumnezeu, s'a observat pe fețele lor o lumină dumnezelască.

Se formează o lumină mare în sufletul omului atunci când se luminează cu lumina lui Hristos.

Oarbele nu văd lumea externă, dar având credința și dragostea lui Hristos, văd lumina cerească. Care este lumea cea adevărată? Lumea materială sau lumea spirituală?

Lumea materială este numai umbră și înșe-

lăciune. Adevărată lume este cea de sus din Ceruri. Legătura dintre aceste două lumi este sufletul nostru. Prin sufletul nostru cunoaștem pe Dumnezeu.

Ce-i fericirea? Unde o află? Fericirea aici pe pământ o caută omul în averi și plăceri lumești. Omul rațional cu mintea sănătoasă știe, că banul, idolul nostru și alte bunătăți deșarte nu pot feri pe om. Adevărată fericire este bogăția și curățenia sufletului pătruns de credința și dragostea lui Hristos. Adevărată fericire o aflăm numai în inima noastră. Când ai găsit în sufletul tău pe Dumnezeu, ai găsit fericirea adevărată.

Să deschidem inima noastră pentru învățăturile lui Hristos și pentru faptele îndurării sufletești și trupești, să ne pocăim și să ne îndreptăm curățând sufletul nostru de toată spurcăciunea, de toate gândurile rele. O lacrimă de pocăință este de mai mare preț înaintea lui Dumnezeu, decât ori ce jertfă.

Cei cu inimă curată vor vedea pe Dumnezeu prin credința lor, iar în cealaltă lume vom vedea pe Dumnezeu față în față.

Cine vrea să afle adevărată fericire să deschidă ochii sufletului, ca să vadă strălucirea dumnezeiască

Examinează-ți în fiecare zi conștiința, gândurile, simțurile și faptele și curățindu-ți inima ta, vei vedea pe Dumnezeu și vei fi fericit.

Ca încheiere pune în vedere poporului, că aici la frontiera de vest a Țării au și o îndatorire națională de a fi zid puternic de apărare a frontierei și numai un adevărat creștin poate fi și un adevărat apărător al Patriei sale, pe care Țara se poate bizui.

Această predică puternică și convingătoare a procurat poporului momente de adevărată primenire și înălțare sufletească.

A urmat cetirea rugăciunii de deslegare.

Dela biserică am trecut în sala de ședință a Consiliului parohial. Aici Pr. Sf. Sa le-a pus în vedere îndatorându-i să se ocupe cât se poate de intens și cu probleme religioase morale a poporului, premergând cu cuvântul, cu faptele și cu viața și aplicând chiar și pedepse, la toate obiceiurile rele înrădăcinate în popor.

Un membru al Consiliului parohial, cerând cuvântul a mulțumit Pr. Sf. Sale pentru viul interes ce-l poartă pentru viața religioasă morală a credincioșilor și în numele Consiliului parohial promite a da tot concursul, ca intențiunile bune ale Pr. Sf. Sale să se realizeze.

Prin aceasta terminându-se programa oficială, Pr. Sf. Sa cercetează la locuința sa pe

preotul Nicolae Mărginean, promițând că pe preotul Nicolae Chicin, care locuiește la o depărtare mai mare, îl va cerceta cu proxima ocaziune.

De aici în uralele poporului trecem la *Șeitin*.

La *Șeitin* am sosit la ora 5¹/₂ p. m.

La intrarea în comună Pr. Sf. Sa a fost întâmpinat de viceprimarul Istin, protopopul unit Victor Popp și reprezentantul administrației.

Înainte sf. biserici era adunată lume multă, iar pe drumul mare tineretul a format un spalier lung. Aici i s'a făcut Pr. Sf. Sale o caldă manifestațiune; fetele aruncau flori înaintea Prea Sf. Sale, până în ușa sf. biserici, unde a fost întâmpinat de preotul Dimitrie Roșcău asistat de profesorul Academiei teologice, Dr. Simion Șiclovan și preoții Petru Nemet și Ioan Nădăban.

Preotul D. Roșcău în raportul său arată că în *Șeitin* sunt 3573 suflete ort. române. Poporul e bine situat materialicește; dar și aici sunt concubini și puțini sectari.

Intrând în sf. biserică, Pr. Sf. Sa oficiază un serviciu religios și citește rugăciunea de deslegare după care urmează predica cu textul: „Nu vă grijiți zicând: ce vom mânca sau ce vom bea sau cu ce ne vom îmbrăca (că acestea toate le caută păgânii). Că știe Tatăl vostru cel ceresc că vă trebuiesc vouă acestea toate. Deci căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și acestea toate se vor adauge vouă!”

Ceeace Dumnezeu grăește, este adevăr vecinic.

Păgânii cari nu cunosc pe Dumnezeu, caută numai cele materiale; creștinul adevărat trebuie să caute mai întâiu cele sufletești. Dumnezeu, care hrănește paserile, crește iarba și florile câmpului, se îngrijește și de noi. Deci să avem toată încrederea în El. Toate dela Dumnezeu le avem. El susține lumea și pe noi oamenii. Trăim din mila lui Dumnezeu. Noi suntem numai administratorii moșiei lui Dumnezeu. Toate le părăsim la moarte. Nu te lega deci cu inima ta de bogățiile acestei lumi.

Răul cel mai mare de care suferim este că nu vrem să știm că murim și nu ne pregătim de moarte prin pocăință și fapte bune. Nu căutăm împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui.

Dacă nu căutăm voia lui Dumnezeu, și nu împlinim poruncile Lui, dacă viața noastră nu se întemeiază pe virtuțile creștinești, dacă bogățiile nu le folosim înțelepțește și după voia

lui Dumnezeu, viața noastră este păgână iar bogățiile devin un blăstăm și o nefericire pentru noi.

Predica aceasta convingătoare împodobită cu frumoase pilde din viața de toate zilele, a adus pe mulți rătăciți la realitate. Au putut să înțeleagă toți, că trăim din mila și bunătatea lui Dumnezeu; deci nime nu se poate lăuda că rodul pământului este numai rezultatul muncii lui. Fără ajutorul lui Dumnezeu toată ostăneala noastră este zadarnică.

După predică s'a citit rugăciunea de deslegare. Apoi a cercetat la locuințele lor pe preoții locali.

Crucea pe care a fost răstignit Mântuitorul

Crucea, ca instrument al patimilor și morții Domnului nostru Iisus Hristos și totodată simbolul mântuirii noastre întru Hristos, a fost totdeauna obiectul unei venerațiuni și cinstiri deosebite, începând cu primele zile ale creștinismului, până în prezent, și va continua până când va exista religia creștină. Și fiecare creștin, fără îndoială, știe și poate să arate mai mult sau mai puțin exact cauza acestei cinstiri. Dar foarte puțini, mi se pare, pot să spuie ce s'a întâmplat cu crucea pe care a fost răstignit Mântuitorul lumii, ce soartă a avut crucea Domnului făcătoare de minuni?

Sf. Dumitru a Rostovului spune: „Răstignit au pe Hristos, pe crucea sa, la fel cu aceea, pe care după obicei se răstigneau toți răufăcătorii“. Se pune întrebarea: ce fel de formă avea crucea? Istoria ne arată, că crucea destinată pentru executarea răufăcătorilor, nu se făcea totdeauna la fel. Crucea se făcea fie cu trei capete, fie și patru capete. Iisus Hristos a fost răstignit pe crucea cu patru capete. Crucea aceasta a fost făcută, după mărturia sf. Grigorie din Nisa, dintr-un lemn mizerabil ca o armă destinată pentru executarea criminalilor. Dar nu sunt dovezi stabile în privința felului lemnului întrebuintat la facerea crucii.

Când Iosif și Nicodim au pogorât dumnezeescul trup al Mântuitorului lumii depe cruce, ovreii, ne vrând din simțul explicabil de desgust față de instrumentele execuției infame, să întunece sf. și marea sărbătoare a Sâmbetei, care se apropia, s-au grăbit să îngroape tot pe Golgota, crucile, pe cari a fost răstignit Iisus Hristos împreună cu tâlharii. Din acel moment soarta crucii este strâns legată de soarta

Palestinei și mai ales a Ierusalimului. În anul 70 după Hristos, după însuși mărturia Mântuitorului, Ierusalimul a fost cucerit și distrus de Romani (de împăriții Tit și Vespasian), și marele oraș ovrlesc este populat de străini, păgâni, cari venind în oraș au început să-și clădească temple în onoarea zeilor și zeițelor lor, în toate punctele orașului, și mai ales în părțile mai ridicate. Astfel pe Golgota, și anume chiar pe locul unde a fost răstignit Iisus Hristos, unde au fost îngropate crucile s-a făcut templul zeiței Venus, zeița celui mai rușinos și destrăbălat cult. Din cauza prigoanelor și urmărilor, începute cam pe timpul acesta, creștinii n-au avut nici timp nici posibilitate să scoată sf. cruce din pământ. Neavând odihnă și așteptându-se în fiecare moment la moarte, creștinii nici nu se puteau gândi și spera a descoperi și a lua în stăpânire sfânta Cruce, căci pentru aceasta ar fi trebuit să se distrugă templul unei religii păgâne, pe atunci dominante, foarte puternice, lucru, care ar fi adus desigur prigoniri grele. Din cauza aceasta sf. Cruce aproape 300 ani a rămas în pământ, astfel încât chiar și amintirea despre ea și locul unde se afla, au fost aproape cu totul uitate printre creștini.

Cu suirea pe tron a lui Constantin cel Mare s-au început timpuri bune pentru creștinism. În anul 313 el a declarat creștinismul ca religie dominantă de stat și chiar el s'a făcut creștin. Acestul împărat și mai ales stăruințelor mamei sale, împărăteasa Elena, se datorește aflarea sf. Cruci. Ca imbold pentru acest lucru sfânt a fost arătarea sf. Cruci de 3 ori pe cer, împăratului Constantin. Prima dată sf. Constantin a văzut semnul crucii pe cer deasupra soarelui cu cuvinte: „prin aceasta vei învinge“, în timpul luptei decisive cu Maxentie, înaintea luării Romei.

Înainte de luarea Bizanțului el a văzut a doua oră, Crucea pe cer între stele; împrejurul căreia era o inscripție tot din stele: „prin acest semn vei învinge. Să mă chemi pe mine în ziua scârbei, te voi scăpa și mă vei preamări“.

A treia oră Constantin a văzut crucea în timpul războiului cu Sciții, pe Dunăre. Uimit de aceste arătări minunate a Crucii, împăratul a prins o dorință pioasă a găsi acel lemn pe care a fost răstignit Mântuitorul lumii. Mama lui Constantin, cuvioasa împărăteasa Elena, a împărtășit și a susținut această dorință sfântă a fiului său și în anul 326, având etatea de 80 ani, s'a dus la Ierusalim pentru căutarea Crucii Domnului. Sosind acolo, ea în primul rând

s'a adresat Patriarhului Macarie de acolo, care însuși cu bucurie a luat parte la acest sfânt lucru și a ajutat mult prin autoritatea sa. Deoarece nici Macarie, nici Elena nu știau unde se găsește Crucea Domnului, ei au început să întrebe pe alții, dar nimeni nu putea să arate acel loc: trei secole din momentul morții lui Iisus Hristos, aproape complect au șters amintirea locuitorilor Ierusalimului despre sf. Cruce. Însfârșit s'a găsit un bătrân care a arătat locul unde trebuia să fie îngropată crucea.

Din porunca împărătesei Elena, templul lui Venus a fost dărâmat, și după o rugăciune săvârșită de patriarhul Macarie, au început să sape în pământ. Degrabă s-au găsit trei cruci, cununa de spini și cuiele Mântuitorului. Deoarece scândurica cu inscripția I. N. R. I., care a fost bătută pe crucea Mântuitorului, a fost găsită separat, s'a ivit nedumerirea, care din aceste 3 cruci, a fost crucea Mântuitorului. Pentru a stabili aceasta s'a recurs la următorul mijloc. După propunerea patriarhului Macarie, cele trei cruci au fost duse la o femeie nobilă, care era foarte grav bolnavă, și în timpul rugăciunii au început să alătoreze pe rând crucile. Și iată, în momentul când bolnava s'a atins de a treia cruce, ea s'a simțit sănătoasă și s'a sculat din pat.

După minunea săvârșită, s'a cunoscut că această Cruce a fost aceea, pe care a fost pironit Trupul dumnezeesc a Mântuitorului. Aceasta s'a mai confirmat și printr'o altă minune: a înviat un mort, care era dus deja la înmormântare.

O bucurie neobișnuită a cuprins inimile credincioșilor, când s'a cunoscut sf. Cruce a Domnului, făcătoare de minuni. Toți cu venerație și simțământul adânc de mulțumire către Dumnezeu se înclinau sf. lemn, ca și lui Iisus Hristos, toți căutau să-l sărute. Dar era foarte mult popor, și din cauza aglomerației nu putea fiecare să vadă acest lucru sfânt, deaceia Macarie, punându-se pe un loc ridicat, a început să înalțe Crucea, vrând s-o arate întregului popor. Deaceia are început sărbătoarea, înălțarea sf. Cruci.

După aceasta, crucea aflată prin acest mijloc minunat, a fost din porunca sf. Elena pusă într-un chivot de argint, în forma crucii, și a fost dată spre păstrare patriarhului Macarie. Elena a luat cu ea numai o parte din lemnul sfânt, cununa de spini a lui Hristos și cuiele și a plecat la Constantinopol.

În curând Constantin, preocupându-se cu răspândirea creștinismului, și mișcat de sentimentul de venerație și respect către sf. pământ

unde a trăit și a învățat Mântuitorul lumii, a prins o dorință să însemneze locul înmormântării și învierii lui Iisus Hristos, clădind acolo un templu, care să fie mai splendid decât toate bisericile, care ar fi existat undeva. Cu acest scop el a scris o scrisoare către patriarhul Macarie, rugându-l să aibă grijă de clădirea Bisericii, fără să se teamă de cheltueli. Și într-adevăr, în curând pe locul Mormântului Domnului a fost înălțat un templu în cinstea „Inălțării Domnului”, unde a fost mutată sf. Cruce ca cea mai bună podoabă a acestei biserici bogate și splendide.

În anul 614, regele Perșilor, Hozroe, luptând cu Iraclie, împăratul Constantinopolului, a năvălit în Palestina, fosta provincie bizantină, a cucerit Ierusalimul și l-a prădat. Printre odoare și diferite obiecte bisericești, care s-au făcut prada Perșilor, se găsea și sf. Cruce. Se părea că ea trebuia să se piardă în mâinile păgânilor. Dar aceasta nu s-a întâmplat. Hozroe nu numai că n-a distrus sf. lemn, făcător de minuni, dar nici n-a îndrăznit din sentimentul specific tuturor necredincioșilor, să-și bată joc de el, lăsându-l neatins în chivot. După 14 ani de captivitate crucea a fost întoarsă iarăși la Ierusalim (628). Întoarcerea Crucii a fost un eveniment foarte îmbucurător pentru creștini și deaceia a fost săvârșită foarte splendid și solemn. Insuși împăratul Iraclie a dus-o în biserică de unde a fost furată de Hozroe, și a pus-o la loc.

Dar Palestina și orașul sfânt nu s-au bucurat mult de pace. În veacul al VIII-lea, musulmanii răspândind credința lor prin foc și sabie, după un asediu scurt l-au cucerit. Creștinii cari se aflau în oraș, nevrând să dea Crucea în mâinile păgânilor, au încredințat-o unui monah din Siria, care a ascuns-o, în mare secret, într-un loc tainic din Biserică. În această situație Crucea se găsea până la sfârșitul secolului XI-lea, când armatele cruciate a creștinilor din Apus, cari au pornit pentru eliberarea Mormântului și apărarea creștinilor de asuprirea musulmanilor, au cucerit Ierusalimul. Acum nu mai era nici o necesitate de a ascunde Crucea. Vederea lemnului sfânt, care a fost ascuns de teama necredincioșilor, a umplut sufletele credincioșilor cu o bucurie vie și venerație adâncă. „Prin aceasta, spune un manuscris foarte vechi, creștinii au fost așa de bucuroși, parcă ar fi văzut chiar Trupul lui Hristos pironit pe Cruce”. Crucea a fost solemn purtată pe străzile orașului, creștinii cu smerenie se închinau și se rugau Crucii, o săru-

tau, și în sfârșit au pus-o în biserică Inălțării Domnului.

Dar bucuria n-a fost lungă. Musulmanii, alungați de cruciații din Ierusalim, n-au vrut așa de ușor să renunțe la cucerirea orașului sfânt, deoarece le deschidea drumul liber spre Europa, deaceia ei încordau toate silințele pentru ca din nou să cucerească Ierusalimul. Ei adesea ori făceau incursiuni asupra lui.

Cruciații, apărând Locurile sfinte, trebuiau să ducă o luptă continuă, și adeseori ei luau în expedițiile militare și lemnul sf. Cruci, după cum evreii vechi purtau cu ei în timpul războiului cu filistenii, chivotul legii. În timpul unei asemenea expediții, creștinii au fost bătuiți de sultanul Saladin în lupta dela Tiveriada (1187) și sf. Cruce a căzut în captivitate la Turci.

În zadar regele Gruziei și împăratul Bizantin l-au rugat pe Saladin să întoarcă creștinilor sf. Cruce, propunând pentru aceasta o răscumpărare bogată; sultanul nu se învoia. Mai mult de 30 ani sf. Cruce a fost în captivitate la musulmani și numai în timpul urmașilor lui Saladin a fost înapoiată creștinilor.

Cruciații și după înfrângerea suferită dela Saladin, au mai stăpânit încă câțva timp Ierusalimul, dar deja se vedea că zilele lor pe pământul sfânt erau numărate. Despărțiți de Europa, neprimind de nicăieri ajutoare, împinși din toate părțile de hoardele mari a musulmanilor, ei, în sfârșit, au fost silii să lase sf. oraș cu sfințeni în mâinile necredincioșilor, până la anul 1330.

După aceea Palestina nu odată a suferit incursiuni groaznice a barbarilor, așa în 1332 aici au năvălit cercheșii din Caucaz, apoi mamelucii din Egipt; către sfârșitul secolului XIV ea a fost cucerită de Tamerlan, iar după aceea, în 1516, Ierusalimul a fost cucerit de Turci sub conducerea lui Selim, care cucerind Siria și Palestina, a pătruns în Europa și aici a înființat statul cunoscut sub numele de Porta Otomană sau Turcia, și în fine, dela 1918, Palestina, scăpând după războiul mondial de stăpânirea Turcilor, în prezent se află sub mandatul Angliei.

Dar, cu toate timpurile grele, sf. Cruce, care de câteva ori a fost în mâinile necredincioșilor, în mod minunat s-a păstrat totuși până în prezent. Trebuie de notat însă că sf. Cruce nu și-a păstrat forma sa dela început. După exemplul sf. Elena, care a luat cu sine o părticică din sf. Cruce, cuvloșii creștini și mai târziu, adeseori primiau părticele din sf. Cruce a Domnului, pe cari cu smerenie le duceau

cu ei acasă; și în prezent, în multe locuri din lume, se află părțile din sf. Cruce a Mântuitorului.

Răspuns tardiv

— Canonicii N. Brânzeu, dela Lugoj —

de Preotul Gh. Cotoșman

(Urmare).

Incapabili a privi adevărul în față, și neputincioși a rezista atacurilor drepte, pe cari le merită, „Insignifianții” neamului, se retranșează în dosul zeflemelelor reliefându-și și de astădată zăcămintele sufletești, din sărăcia cărora își alimentează gândirea atrofiată de învățăturile înstrelnate.

Pervertind adevărul, canonicii Brânzeu continuă: „Oricât de deobligat i-ar fi pr. Cotoșman fostului episcop dela Arad, acela nu merită ca și la adresa lui să falsifice istoria (sic). Spune pr. Cotoșman că Ț. Grigorie ar fi luptat pentru mitropolia Timișorii; ori organul eparhiei arădane în nr. dela 31 Martie 1935, considera înflințarea (sic) acelei mitropolii, pe teritoriul eparhiei Arad, ca o tentativă împotriva episcopiei Aradului și spunea că Ț. Grigorie a înalțat protest la sf. Sinod. Mai spunea că și „majoritatea covârșitoare a intelectualilor din Timișoara a protestat împotriva tentativei”.

Satisfăcut de descoperirea făcută canonicii se întreabă: „Dacă așa se ține la curent păr. Cotoșman cu actualitățile, ce să ne mirăm de exhibițiile lui istorice?”

Regret însă că și în acest punct sunt pus în neplăcuta situație de a trezi din sinistra reverie pe clarissimul canonic, și cu dragoste să-l îndrum să-și deschidă memoria — înainte de a da lecții de istorie altora mult mai tînări — să-și reîmprospăteze că „istoria este disciplina care cercetează metodic, expune obiectiv, și lămurește causal dezvoltarea întregii omeniri” (C. Gurescu), — și, să citească mai bine nr. dela 31 Martie din „Biserica și Școala” dela Arad și se va convinge singur că el însuși este în mare răătăcire. Și ca să-l dovedesc că epitetele cu cari m'a gratificat i se potrivesc de minune, îmi permit să-l citez pasagii din organul eparhiei Arad, nr. vizat, în care sub titlul „O tentativă împotriva Episcopiei Aradului”, regretatul episcop Grigorie se ridică, nu împotriva reînflințării episcopiei de Timișoara, ci împotriva „tentativei” de a se muta scaunul episcopesc al Caransebeșului la Timișoara. Ceeace nu este tot una.

„Încă în luna lui Octombrie 1934 scrie Biserica și Școala” — anumite persoane au venit ca din se-

lin cu ideea mutării sediului episcopiei de Caransebeș la Timișoara, deci pe teritoriul episcopiei Aradului. Acești domni nu țin seama, că mai există canoane și legi cari se împotrivesc unei asemenea tentative diriguită de o persoană interesată... Dar iată că odată cu protestul înalțat de P. S. Episcop Grigorie Sfântului Sinod, vin credincioșii să protesteze la locurile competente împotriva mutării episcopiei de Caransebeș. La 14 Martie a. c. zece mii de țărani fără interese personale, au protestat față de cei ce au semănat vânt, și protestele vor fi tot mai furtunoase, pentru că interesul personal trebuie cu orice preț zdrobit.

De curând conducătorii graniței au făcut un nou apel la grăniceri cari au venit în 21 Martie la Caransebeș din 94 comune grănicerești. La aceasta adunare a vorbit mai întâi dl. dr. Cornel Corneanu, care a arătat că tribunalul a rămas pe loc, dar trebuie să se mai dea luptă pentru rămânerea episcopiei la Caransebeș. Dl. Ancușa, arată că pentru acțiunea începută Grănicerii știu să lupte, și odată cu capul nu vor ceda nimic din al lor. Dr. A. Marchescu arată trecutul glorios al Caransebeșului — vechea citadelă a românismului, ortodoxismului, centru cultural și economic.

V. Lupșescu, student plin de entuziasm — zice că Grănicerii se vor uni mai de grabă cu iadul, decât să lase ca instituțiile seculare din Graniță să fie puse pe roate de politicieni... Iată că sentimentul religios al țăranilor grăniceri este mai puternic decât al celor câțiva intelectuali cari au declarat că se mulțumesc să aibe în Timișoara un episcop numai în timpul iernii. Dealtcum majoritatea covârșitoare a intelectualilor din Timișoara a protestat împotriva tentativei”.

Iată adevărul, sicut de canonicii Brânzeu. Trebuie să aibe cineva o mare îndrăzneală să vină, în mod public, să se atingă de memoria unuia din cei mai de seamă ierarhi ai neamului, care nu numai că nu s'a pus de-acurmezișul aspirațiilor fiilor săi sufletești din părțile Banatului, dar le-a și susținut cu țările și convingere.

Atitudinea fericitului episcop Grigorie, în ceea ce privește mutarea scaunului episcopesc dela Caransebeș la Timișoara, se încadrează perfect în atitudinea tuturor Românilor bănățeni conștiinți — precum s'a văzut la marea adunare națională dela 22 Sept. 1935 din Timișoara — cari, pe lângă atâtea motive de ordin istoric și național, nu vor să lase — prin mutarea scaunului din Caransebeș — câmp liber de operații, canonicilor fără ocupație dela Lugoj.

Apoi canonicii Brânzeu, — ridiculizând afirmațiunea mea că Bănățenii au ajuns sub jurisdicția ierarhiei sârbe din cauza dezertării dela dreapta credință a mitropolitului Atanasie — scrie:

„Când și copiii de școală trebuie să știe, că Uni-rea lui Atanasie s'a produs numai în Ardeal, fiindcă numai aci era ierarhie românească, Banatul și Crișana fiind dinainte de 1700 ocupate de sârbi, cari numai din dragoste pentru noi, au pătruns, într'un moment, peste Râmnicul Vâlcii până la Brașov“.

Auziți, Români buni, pretențiuni, că și copiii de școală „trebuie să știe“ grozăviile istorice ale marelui istoric Igojean! Auziți ce grăște, că Banatul și Crișana au fost „dinainte de 1700 ocupate de Sârbi“? Cu alte cuvinte, ni se contestă autohtonicitatea în Banatul, despre care istoricii noștri naționali susțin că este leagănul Românismului. Dacă noi am venit în urma Sârbilor — cum lasă se înțelege „istoricul de tarabă“ (epitetul îi aparține) Brânzeu — cu ce drept mai îndrăznim să reclamăm partea Banatului rămasă în stăpânirea lor? Iată, dar, cum un preot unit nesocotit mână apa la moara revizionismului!

Copiii de școală într'adevăr „trebuie“ să li se spună adevărul, și adevărul este cel susținut de toți istoricii noștri naționali, și de sărăniile obiectivi, că noi Românii bănățeni am ajuns bisericește sub jurisdicția ierarhiei sârbești, și am pierdut Episcopia Timișorilor — unde până la 7 Oct 1727 încă mai păstorea episcopul român Ioanichie — numai și numai datorită defecțiunilor unor Români slabi de conștiințe dela Blaj, Lugoj, Gherla-Cluj etc., cari pentru ispititorul blid de linte maghiaro-germano-catolic al drepturilor politice, au neguțătorit cele sfinte ale neamului: legea și naționalitatea, precum observă însuși învățatul unit Treboniu Laurian (Vezi: Magazinul Istoric Tom. III, pag. 326—328).

Și, totuși, canonicul Brânzeu găsește suficiente motive de consolare: „Nu noi — scrie el, mai departe — suntem acela, pe cari are să-i jeneze scrisul preotului Cotoșman. Noi cel mult vom avea o tristă satisfacție că nu ne atacă decât oameni de *aceștia*, cu orizontul popilor dela Jimboia ori Sinerstg“.

Am știut noi că frații unieți nu se mai jenează de propriile lor păcate. Că nu-i jenează scrisul meu, bazat, mai ales în ceea ce-i privește, pe dovezi zdrobitoare. nu mă miră. Dar mă miră mult că un canonic are îndrăzneala să scrie că numai niște bieți popi cu orizont strâmt, cum cu atâta suveran dispreț ne consideră, pe mine și pe păr. Pirtea, îi „atacă“, mai bine zis îndrăznesc să le zugrăvească faptele nero-mânești.

(Va urma).

INFORMAȚIUNI

Bilanțul războiului. Războiul mondial a costat: 10 milioane de morți, 19 milioane de răniți, 10 milioane de mutilați, nouă milioane de orfani, cinci milioane de expatriați. În timpul războiului, 74 milioane de oameni au fost mobilizați. Puterile beligerante au cheltuit pentru războiu 10 mii de miliarde de franci (francezi). Cu acești bani se putea face tuturor familiilor din Statele Unite, Canada, Anglia, Franța, Germania și Rusia o vilă mobilată cu grădină, în valoare de 100.000 franci. Ori, s-ar fi putut construi în fiecare oraș de peste 200.000 locuitori, un spital de 125 milioane și o universitate de 250 milioane.

Azi, douăzeci de ani dela începutul războiului, nici un popor nu dorește altul nou, care va fi, fără îndoială, mai îngrozitor.

Dar fiecare popor supraveghează pe vecinii săi cu frică și neîncredere, fuga către înarmare este generală și Dumnezeu știe când ea va sfârși.

Măcelul din Spania. În Spania măcelul care a început a adus moartea a zeci de mii de oameni. Numărul celor cari au murit se ridică la 55.000 de oameni, Dintre aceștia 2000 de oameni au fost împușcați la Badajos și 1000 au fost împușcați la Merida. Zeci de ofițeri și generali prinși sau făcuți prizonieri de către partidul guvernamental din Madrid sunt împușcați. Răufăcătorii cari vor cu orice preț să stăpânească Spania desfășoară cele mai îngrozitoare omoruri care s'au pomenit în istorie. Bisericile sunt arse, picturile și odoarele de preț nimicite; Statuele Sf. Fecioare care se află în bisericile catolice spaniole au fost ciopârțite cu securea, icoanele împușcate; preoții sunt arși de viu. Oameni nevinovați sunt zilnic omorâți. Toți lucrătorii cari nu au curajul să lupte cu armele contra răsculaților sunt împușcați. Trupele generalului Franco înaintează însă spre a libera Spania de asupritori.

De toate. — Un inginer străin numit Ferbinger în vârstă de 55 ani, a început înconjurul lumii și o colindă vreme de 25 ani. A făcut până acum 173.000 de km.

— În Londra se poate vedea un papagal, care vorbește 5 limbi. Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile Tale.

— Unii învățați spun că, cocoșul cântă în 14 feluri, și fiecare cântare are o însemnătate deosebită.